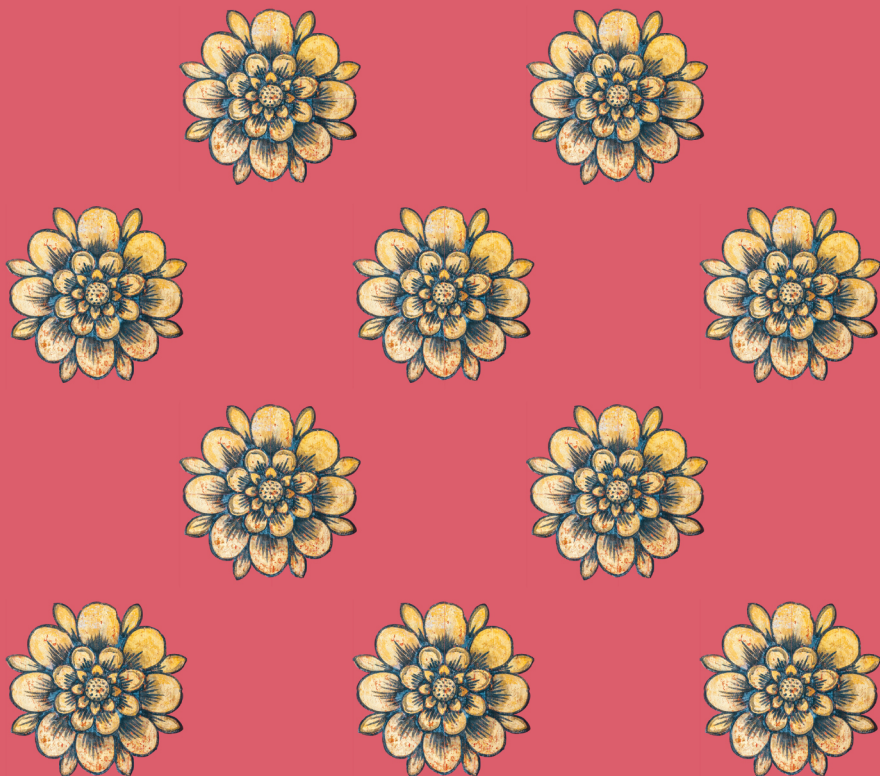

BARTOMEU ROSSELLÓ-PÒRCEL

POESIA COMPLETA

Introducció de Pere Antoni Pons

EDITORIAL BARCINO · IMPRESCINDIBLES

Biblioteca de Clàssics Catalans

POESIA COMPLETA

IMPRESCINDIBLES
BIBLIOTECA DE CLÀSSICS CATALANS

DIRECTOR
ORIOL MAGRINYÀ

CONSELL ASSESSOR
LOLA BADIA, MARGARIDA CASACUBERTA,
FRANCESC J. GÓMEZ, TOMÀS MARTÍNEZ,
JOSEP MASSOT, RAQUEL PARERA,
JOSEP PUJOL, JOAN SANTANACH,
ALBERT SOLER, JOSEP SOLERVICENS,
GUILLEM USANDIZAGA

FUNDACIÓ////**CARULLA**

BARTOMEU ROSSELLÓ-PÒRCEL

POESIA COMPLETA

Introducció de Pere Antoni Pons

EDITORIAL BARCINO · IMPRESCINDIBLES

Biblioteca de Clàssics Catalans

Imprescindibles. Biblioteca de clàssics catalans, 3

Primera edició: abril de 2022

© de la introducció, Pere Antoni Pons, 2022

© del pròleg de 1938, hereus d'Antoni M. Sbert

© del pròleg de 1938, «Memòria de Rosselló-Pòrcel», hereus de Carles Riba

© dels Proemis de 1949 i 1974, hereus de Salvador Espriu

© del *Retrat de Rosselló-Pòrcel*, de Ramon Nadal, Album / Kurwenal / Prisma

Agraïm a tots els hereus la seva amable disposició i les facilitats que ens han donat per a reproduir els seus textos.

Il·lustració de la coberta: Zoonar GmbH / Alamy Foto de stock, 2022

Reservats tots els drets d'aquesta edició:

Editorial Barcino, SA

Via Augusta 252-260, 5è. 08017 Barcelona

www.editorialbarcino.cat

Edició núm. 879

Dipòsit Legal: B 3398-2022

ISBN: 978-84-7226-903-3

Revisió i correcció de l'original: Natàlia Cerezo

Correcció de proves: Maria Toldrà

Disseny de la coberta: Duró Studio

Disseny de l'interior: Duró Studio i Tono Cristòfol

Preimpresió: Tono Cristòfol

Impressió: Gràfiques Ortells, SL

ÍNDIX

NOTES PER A LA INTRODUCCIÓ A UNA POESIA FLAMÍGERA....	11
Una vida molt curta que va donar per a molt.....	15
Les flames de l'àngel: la poesia de l'home	21
Temptatives i fulgors: <i>Nou poemes</i>	25
La gimnàstica del geni precoç: <i>Quadern de sonets</i>	26
L'incendi que il·lumina i eleva: <i>Imitació del foc</i>	29
BIBLIOGRAFIA.....	39
NOTA EDITORIAL.....	41
 BARTOMEU ROSSELLÓ-PÒRCEL.....	 43
NOU POEMES.....	45
I.....	47
II Cursa	48
III Sonet	49
IV	50
V	52
VI	53
VII.....	54
VIII	55
IX Pluja en el jardí de l'Ateneu.....	56

QUADERN DE SONETS.....	57
Espatlla	59
Ocell en corba.....	60
Sonet fàcil a un amic de bella conversa.....	61
Brollador.....	62
Inici de campana.....	63
Lluny del record oprimies	64
Sonet marí	65
Sonet	66
Sonet	67
Sonet	68
Leda.....	69
 IMITACIÓ DEL FOC.....	 71
I FIRA ENCESA.....	75
Cançó després de la pluja	77
Història del soldat	78
Noça	80
Festa.....	81
L'amant enganyat	82
Dansa de la mort.....	83
Pont del vespre.....	84
Indecisa, rara, nova... ..	85
Oració per quan les donzelles tenen mal de cap	86
Nu	87
Aire d'una malaltia	88
Illa dels amants.....	89
A una dama que es pentinava darrere una reixa en temps de Vicenç Garcia	90
Turquia	91
L'estiu ple de sedes.....	92

Pluja brodada.....	93
Compliment a Mercedes	94
Sóller.....	95
II ROSA SECRETA.....	97
Fragment al camp.....	99
Castell de Bellver.....	101
Només un arbre, a la vorera, porta... ..	102
Auca.....	103
Oh peresa de l'aire... ..	106
A Mallorca, durant la guerra civil	107
III ARBRE DE FLAMES.....	109
Tragedia espectacular.....	111
El captiu.....	113
Ronda amb fantasmes	117
Ardent himne.....	118
Escolto la secreta... ..	119
En la meva mort.....	120
POEMES NO RECOLLITS EN LLIBRE.....	121
Medallons.....	123
Vestits de llum i somni... ..	124
Al fons del vell carrer... ..	125
Madrigal.....	126
Cadenes	127
L'estrofa es desmaia pàl·lida... ..	128
PRÒLEGS A L'EDICIÓ DE 1938 D' <i>IMITACIÓ DEL FOC</i> .	
ANTONI M. SBERT, GABRIEL ALOMAR, CARLES RIBA	129
Rosselló-Pòrcel.....	131
B. Rosselló-Pòrcel	135
Memòria de Rosselló-Pòrcel.....	137

PRÒLEGS A LES EDICIONS DE 1949 I DE 1975	
DE L' <i>OBRA POÈTICA</i> . SALVADOR ESPRIU	141
Proemi (1949)	143
Proemi (1974)	147
ÍNDIX DE PRIMERS VERSOS	151

Retrat de Rosselló-Pòrcel,
Ramon Nadal (1949)

Compliment a Mercedes

Els clavells s'incendien,
per imitar-te, quan
tu passes per davant.

I, per felicitarte,
les plujes ploren, fan,
darrunt els vidres, vidre,
darrunt el vidre, cant.

El carrer de Montcada,
el dia del teu sant,
t'abracci, vell, galant.

Per brodar-te la gràcia
no trobo diamant.

26 de Setembre de 1937

a Barcelona, encara!

Th.

Manuscrit autògraf del poema «Compliment a Mercedes» (1937),
gentilesa de Miquel de Palol i Muntanyola.

NOTES PER A LA INTRODUCCIÓ A UNA POESIA FLAMÍGERA

«La mort prematura de Bartomeu Rosselló-Pòrcel és una de les pitjors tragèdies de la història de la literatura catalana.» La frase és de mon pare, poeta, professor i investigador de la literatura, i la hi he sentit moltes vegades. La primera degué ser quan jo encara era petit, no llegia poesia i Rosselló-Pòrcel era només una cara estampada en una samarreta commemorativa del cinquantè aniversari de la seva mort.

Quan ets nen no necessites entendre del tot una frase o un fet perquè et marqui o perquè et desconcerti d'una manera xocant. La primera vegada que vaig sentir-la-hi dir —i la segona, i la tercera, i...— jo no vaig entendre ben bé què volia dir mon pare. Tampoc no calia entendre-ho per adonar-se i sentir que allà hi ressonava una evidència enigmàtica, trista, important. La samarreta duia estampats els dos versos més emblemàtics del poeta mallorquí, el díptic amb què acaba «A Mallorca, durant la guerra civil»: «Tota la meva vida es lliga a tu, / com en la nit les flames a la fosca». Era un nen, però aquests versos sí que els entenia.

Una de les pitjors tragèdies de la història de la literatura catalana, doncs. Melodramàtic? En absolut. Exagerat? No gens. I mira que la història de la literatura catalana és plena de tragèdies: morts prematures, generacions escapçades per la guerra i l'exili, trajectòries malmenades o

esclafades per dictadures, aprenentatges lamentablement condicionats i malforjats per no haver pogut formar-se en la pròpia llengua... I, tanmateix, la mort de Rosselló sobresurt dins aquest panorama. Perquè va morir molt, molt, molt jove. Perquè el seu futur era extraordinàriament prometedor. Perquè la seva mort es va produir en un període particularment dramàtic de la nostra història, en plena guerra civil, quan ja es veia a venir que l'obscurantisme reaccionari de l'exèrcit franquista —ajudat pels nazis i els feixistes mussolinians— guanyaria la contesa. Perquè, en conseqüència, el dol per la seva mort va tenir lloc durant uns anys penosos i lúgubres, els de la postguerra, quan la dictadura de Franco va mostrar-se més implacable i cruel.

I, sobretot, perquè l'obra que va tenir temps de deixar, a pesar de la seva joventut, ja era d'una qualitat extraordinària. Això és fonamental. La mort prematura de Rosselló no és una tragèdia perquè intuïm que hauria estat un intel·lectual de primer nivell i hauria fet poemes extraordinaris, sinó perquè la precocitat intel·lectual que ja va demostrar i els poemes extraordinaris que ja va fer ens permeten saber del cert que ho hauria estat, que n'hauria fet molts més.

Rosselló va morir abans de la plenitud, abans de poder demostrar tot el potencial del seu geni precoç i radiant. Però això no significa que la seva obra hagi de llegir-se només amb l'admiració melancòlica i condescendent que reservem a les obres prometedores i immadures, fulgurants però no reeixides del tot. No, la poesia de Rosselló —sobretot els poemes del seu tercer i últim llibre, *Imitació del foc*— tenen el valor, la consistència, la presència i la perdurabilitat de les obres rodones i definitives.

Pensem en Picasso. Si el pintor malagueny hagués mort abans de pintar *Les demoiselles d'Avignon*, no hauria passat a la història com el geni monstruós, polièdric i total que avui coneixem. La seva pintura d'adolescència i primeríssima joventut, però, així com les seves èpoques blava i rosa, avui continuarien sent magistrals. Menys conegudes

pel gran públic, menys sublimades i sobreinterpretades per la crítica especialitzada, però magistrals. El mateix val per a la poesia de Rosselló, per al seu millor llibre, *Imitació del foc*, i especialment per als seus millors poemes: «Ronda amb fantasmes», «El captiu», «Auca», «En la meva mort», «A Mallorca, durant la guerra civil»... Si hagués pogut viure —ah, la tristesa dels condicionals— fins als vuitanta anys, i per tant si hagués pogut desenvolupar i explorar i explotar tot el seu talent, és clar que l'obra de Rosselló-Pòrcel seria molt més extensa, rica, densa. Per molts poemes magnífics que hagués escrit, però, difícilment hauria superat els seus millors poemes i versos. N'hauria escrit molts igual de magnífics, però no hauria superat els millors que va escriure perquè són insuperables.

Això en part s'explica perquè, a pesar de la seva escandalosa joventut, Rosselló ja tenia les dues virtuts que el crític d'art Robert Hughes considerava imprescindibles en tot bon artista, en tota obra d'art valuosa: una visió del món i un sentit de la història. La poesia de Rosselló té l'una i té l'altre. Igual que els poetes de la Generació castellana del 27, que admirava i havia llegit a fons, s'havia fet seu el mapa d'audàcies de l'avantguarda i n'havia incorporat d'una manera natural però raonada tot el bagatge de provatures i de novetats; a més, ho havia fet sense renegar de la tradició, conscient de tot el que l'havia precedit, amb rigor extrem, sense petulàncies d'indocumentat ni ingenuïtats adamites.

Però Rosselló no és només un modern que coneix i respecta —críticament, de vegades— la tradició. Al seu acusat, i quasi erudit, sentit de la història literària, hi afegeix també una aguda consciència de la singularitat estimulant, magmàtica i proteica del present que viu. Per això la seva poesia beu de moltes fonts: la poesia pura, el neopopularisme, les avantguardes, el simbolisme i el postsimbolisme, el Barroc... En aquest sentit, val la pena recordar el que deia Palau i Fabre sobre la identitat i la poesia de Rosselló, quan afirmava que *Imitació del foc* «és el llibre de la poesia catalana moderna que trenca del tot amb la

concepció monolítica del jo i ens lliura la del jo diversificat, desintegrat, contradictori, que és el de l'home modern».

Picassià entusiasta i expert, no és estrany que l'autor de *Poemes de l'Alquimista* trobés semblances entre el poeta mallorquí i el pintor malagueny: «En *Imitació del foc* —escriu Palau— jo trobava el que després, en una escala gegantina, cercava i trobava en l'obra de Picasso: la diversitat essencial, que trobava també en Apollinaire, Stravinsky, Lorca, i que em permetia ser del tot del meu temps». Aquest concepte de «diversitat essencial» m'interessa perquè serveix per desmentir un tòpic, encara molt estès, segons el qual a allò essencial s'hi arriba necessàriament eliminant, restant, polint, homogeneïtzant i unificant. Els representants de l'autèntica modernitat, i Rosselló-Pòrcel és un d'ells, han demostrat que s'hi arriba millor, més lleialment, sumant, assumint la naturalesa plural i bastarda de l'art i de les coses, incorporant la contradicció, el contrast, les diferències.

Res de poètic i intel·lectual li és aliè, a Rosselló. Tot l'interpel·la, i li reclama l'atenció, i li interessa, i li sembla digne de ser tingut en compte. I això, és clar, és perceptible en el que escriu. Una conseqüència és que la seva obra cabdal, *Imitació del foc*, es construeix per acumulació —d'influències, d'estils, de registres— i no per descart.

Sense, encara, deixar de banda Picasso, el cert és que la poesia plural i aventurera de Rosselló —la poesia, recordem-ho, d'un jove que encara s'està buscant i s'està fent, i que tot just comença— també fa venir al cap aquella sentència de l'autor del *Guernica*, quan va deixar anar que ell no copiava sinó que robava. És insolentment exacte, i, tal com he dit, val per a Rosselló.

Robar és un verb lleig. Expliquem-ho. El simple emulador copia amb innocència; el plagiari copia amb trucs i enganys i malícia, però sense imaginació; l'admirador imita d'una manera mecànica, òbvia, servil. El poeta o el pintor de veritat, en canvi, roben, i tenen l'orgull de fer-ho a cara descoberta perquè se senten forts, perquè confien en

ells mateixos, perquè tenen una personalitat creativa prou poderosa per apropiarse del que els és aliè i transformar-ho. Transformar-ho? Diguem que refer-ne la forma, insuflar-hi una substància inèdita, electritzar-ho amb nova vida.

Els bons sempre són diferents i els millors sempre són únics. La poesia de Rosselló té trets compartits amb la poesia de molts coetanis —tant catalans com europeus—, però quan és bo és diferent de tothom i quan és el millor —un dels millors— raja d'una manera única.

Una vida molt curta que va donar per a molt

Bartomeu Rosselló-Pòrcel va néixer al número 20 del carrer de Sant Llorenç, al barri del Puig de Sant Pere de Palma, el 3 d'agost de 1913. Una placa avui ho commemora. Va anar a escola amb les monges i va estudiar al col·legi dels pares teatins, a tocar de casa seva. El terra polidament empedrat, les façanes grises i gastades, els patis interiors de les cases i els balcons amb cossiols confereixen a l'actual carrer de Sant Llorenç un encant remot, com d'antigor preservada, cosa sorprenent en una ciutat que ha patit tants canvis com la capital de Mallorca.

Els pares del poeta eren Vicenç Rosselló i Salom, que treballava de dependent d'una botiga de robes palmesana (Can Ribes), i Francesca Porcel Estarellas, mestressa de casa. La seva condició de fill de família humil va ser recalçada pel poeta i crític literari Josep Maria Llompart en un capítol del llibre *Retòrica i poètica* (publicat per l'Editorial Moll el 1982). Llompart hi explicava que, des de la Renaixença i fins ben entrat el segle xx, la literatura catalana de Mallorca havia estat sobretot vinculada a un estament social, la burgesia més o menys benestant i benpensant —o, en certs casos, la clerecia—, i que això havia donat uns resultats tirant a conservadors, i que la figura de Rosselló va representar

un trencament amb aquella inèrcia. La seva extracció social, en tot cas, no té efectes temàtics i estètics en la seva obra: les qüestions de classe, les proclames ideològiques i els conflictes socioeconòmics són del tot absents dels poemes de Rosselló.

L'any 1923 ingressa a l'Institut Balear, on rep el mestratge del polític i escriptor Gabriel Alomar, un dels seus mentors més determinants. D'adolescent, i ja a l'institut, Rosselló col·labora amb la revista *Luz y vida*, dels pares teatins, on havia cursat la primària. Entre 1927 i 1929, hi publica poemes i articles en català i castellà, que més tard va descartar com a temptatives primerenques i immadures. El 1928 comença també a col·laborar a *El Día*, el diari fundat per Joan March. Encara hi publica poemes en castellà —ressons del costumisme mallorquí, dels romàntics espanyols, del modernista nicaragüenc Rubén Darío— menors i descartables, però també hi dona a conèixer els primers articles en què fa gala d'una erudició puixant i d'uns raonaments seriosos i perspicaços. En destaca un sobre Jovellanos, l'il·lustrat asturià que havia estat desterrat a Mallorca a principis del XIX, i una sèrie focalitzada en la Renaixença a Mallorca, de la qual va subratllar, amb lucidesa, les seves limitacions.

L'octubre de 1930 Rosselló se'n va a Barcelona per estudiar a la Universitat, becat per la Diputació Provincial de Balears. A més d'estudiar-hi Filosofia i lletres en l'especialitat de Romàniques, a Barcelona s'hi formarà com a escriptor, hi posarà els fonaments per a una incipient carrera intel·lectual i hi adquirirà consciència ideològica.

Viu a la Residència d'Estudiants del carrer Urgell, dirigida pel poeta mallorquí Miquel Ferrà, que l'introdueix a la revista *La Nostra Terra* i a l'*Almanac de les Lletres*, dues de les publicacions de l'Escola Mallorquina, on publica diversos poemes. Com a becari, Rosselló treballa a la biblioteca de la Residència. Entre els professors de la Universitat, sobresurt Carles Riba, un altre mentor decisiu, influent tant per la poesia que escriu com per les idees poètiques que propaga i pels poetes

estrangers, sobretot Valéry i Rilke, que li descobreix. També a la Universitat, Rosselló es fa molt amic de Salvador Espriu, una de les persones que, al cap dels anys, més cura tindrà del seu llegat.

Amb la dècada dels 30, es produeix també l'entrada en la maduresa de Rosselló. Lector voraç, amplia el seu camp de referents, passa a escriure només en català i es fan més clars els seus posicionaments republicans i d'esquerres. Comença a teixir una xarxa de coneixences i de contactes dins el món de les cultures catalana i castellana. Gràcies a Gabriel Alomar, coneix el polític Antoni Maria Sbert, aleshores dirigent de la Unió Federal d'Estudiants Hispànics. El novembre de 1931, amb només divuit anys, Rosselló assisteix com a membre de la delegació catalana al Congrés Extraordinari de la UFEH, celebrat a Madrid. Quan la Generalitat de Catalunya crea l'Institut d'Acció Social Universitària i Escolar (juliol de 1933), sota la direcció del mateix Sbert, la Residència d'Estudiants passa a estar sota el seu patronatge i Rosselló rep l'encàrrec de dirigir les Edicions de la Residència, on amb el temps apareixeran títols tan destacats com *Primer desenllaç*, el debut de Joan Vinyoli, i les *Versions de l'anglès* de Marià Manent. L'any 1938, també s'hi publicarà l'edició pòstuma d'*Imitació del foc*.

No hi ha joventut que valgui sense un viatge fundacional. L'estiu de 1933, Rosselló va fer el seu. Amb cent noranta estudiants i professors de tot l'Estat, entre els quals hi havia els seus amics Espriu i Amàlia Tineo, va participar en un creuer per la Mediterrània que va durar un mes i que va fer escala a Tunísia, Cartago, Malta, Egipte, Jerusalem, Creta, Rodes, Esmirna, Istanbul, Grècia, Sicília, Nàpols, Palma i València. A més de lligar-hi una bona relació d'amistat amb el futur filòsof Julián Marías, futur pare del novel·lista Javier, Rosselló hi va escriure poemes com «Sonet marí», s'hi va inspirar per escriure'n posteriorment d'altres com «Turquia», i hi va acumular materials, idees i experiències per confeir articles per a la revista *Mirador*. La felicitat és això: ser jove i voler descobrir el món, i llançar-te a descobrir-lo, i poder contar-ho.

L'estiu següent, agost de l'any 34, assisteix, de nou gràcies a una beca, a la Universitat Internacional d'Estiu de Santander. Hi coneix Miguel de Unamuno, un dels gegants de la cultura castellana de l'època, i el filòleg i poeta Dámaso Alonso. I hi escriu alguns poemes que després formaran part d'*Imitació del foc*, per exemple «Fragment al camp» i «Només un arbre, a la vorera, porta...». Llicenciat ja en Filologia romànica, passa l'any acadèmic 35-36 a Madrid: va a classes de filologia castellana de Dámaso Alonso, viatja per les Castelles, comença a preparar una tesi doctoral sobre l'estil de Baltasar Gracián —que la guerra interromprà i de la qual no se'n conserva res—, dona classes a l'Escuela Plurilingüe, escriu un article sobre Jorge Guillén —una altra de les seves influències— per a la revista *Cuadernos de la Facultad de Filosofía y Letras*, fa diverses traduccions (de Gide, de Pascal...) i, naturalment, continua escrivint poemes.

Quan esclata la guerra civil, el 18 de juliol del 36, Rosselló encara és a Madrid. Ves a saber què li hauria passat, si hagués estat a Mallorca, on el cop d'estat va imposar-se des del primer moment i va desfermar una sanguinària cacera de republicans per part dels feixistes. De seguida que pot, retorna a Barcelona, on durant el curs 1936-1937, ja en plena guerra, fa classes a l'Institut-Escola Pi i Margall. Per les cartes d'alguns alumnes, així com pel programa de lectures amb què complementava les classes, es pot deduir que era un professor exigent i dedicat, estimulant i engrescador, sever en les avaluacions.

Llegint els comentaris de gent que el va conèixer i tractar —Espriu, Tineo, Gabriel Fuster Mayans *Gafim*, Mercè Montañola, el pintor Ramon Nadal...—, que el presenten com un noi tímid i molt intel·ligent i una mica rarot, però també amb un punt disbauxat i audaç i atrevit, fa la impressió que la personalitat social de Rosselló, quan va morir, estava molt menys construïda i definida que la seva personalitat intel·lectual i literària. Ja sol passar, això, en els adolescents i els joves per a qui la vocació creativa i la tasca intel·lectual són més poderoses i

urgents que tota la resta: el caràcter està menys polit que l'estil, el que és seguretat i expansió damunt la pàgina és inseguretat i contenció i retraïment en el dia a dia i el carrer...

I això que Rosselló havia canviat molt des que havia partit de Mallorca. Ja no quedava gaire res de l'educació religiosa, conservadora i provinciana que havia rebut d'infant. El noi tranquil, aplicat i ideològicament encara poc format havia abraçat un catalanisme desacomplexat (sense simpaties «separatistes») i un comunisme cada cop més abrandat. Molts anys després, Espriu escriuria d'ell que «se sentia proletari i es proclamava de la flamarada». (Un excurs brevíssim: Espriu no era gens de la flamarada en cap dels sentits imaginables, tampoc en l'ideològic, i la radicalització política de Rosselló, simpatitzant del PSUC, va fer que els dos amics es distanciessin i que, en la mort de Rosselló, Espriu no fos al seu costat per acompanyar-lo. No és descartable que aquell abandonó en les hores greus i finals i espantosa solitud del seu amic de l'ànima pesés tota la vida en la consciència d'Espriu.)

Si les experiències i els coneixements dels anys de Barcelona havien alçurat Rosselló en l'aspecte ideològic, literàriament l'havien engrandit, enriquit, desfermat. De les pobres, titubejants i mimètiques temptatives de l'adolescència —en castellà o en un català coix—, havia passat a un domini virtuós de l'idioma, a una estreta i intensa familiaritat amb la millor literatura occidental, a descobrir les experimentacions de l'avantguarda i a fer-se seves la densitat existencial, la saviesa conceptual i el rigor formal del postsimbolisme, aleshores el corrent intel·lectual i estètic imperant. En relació amb això, cal remarcar que la poesia de Rosselló, tant per la intenció intel·lectual, la formulació estètica, la galàxia de referents, l'actitud creativa i la paleta de temes i maneres, era perfectament homologable a la millor i més representativa poesia europea del moment, capitanejada pel rutilant i celebrat Paul Valéry.

Sobre Rosselló, sempre m'ha semblat significativa —graciosament il·lustrativa, diguem-ho així— una anècdota que no sé si és apòcrifa.

Conten que un dia anava amb una colla d'amics amb el tren de Sóller. El vagó era ple de l'habitual xivarri descordat, provocat per la xerrameca entre els passatgers. De cop es va fer un moment de silenci. I llavors Rosselló va deixar anar, fort, perquè tothom el sentís: «Bé, idò així quedam que Déu no existeix, no és vera?». Tant si és autèntica com si no, sempre m'he imaginat la cara de Rosselló després d'amollar la facècia: els ulls brillants i plens de malícia, a les galtes un punt de rubor, la boca tremolosa i tímida però divertida. Era tan jove, va ser sempre tan jove, serà per sempre més tan jove...

A l'inici de la guerra, Rosselló va intentar allistar-se a les files de l'exèrcit republicà, però la miopia, i els atacs epilèptics que sembla que patia, van fer que no fos admès. Al cap d'un temps, però, sí que el van mobilitzar: va passar a treballar deu hores diàries als serveis administratius com a soldat d'intendència. Tot i els estralls i les incerteses de la guerra, Rosselló mai no va deixar de pensar en els seus pares, i d'escriure'ls per agrair-los tot el que havien fet per ell, i això que, amb Catalunya fidel a la legalitat republicana i Mallorca en mans dels sublevats, les cartes que s'intercanviaven havien de ser enviades primer a l'estranger i després reenviades a territori enemic, a l'interior d'Espanya.

Pocs dies després d'escriure una carta a la família en què, a pesar de les circumstàncies, es mostrava animós i optimista i deia que estava bé de salut, Rosselló va caure malalt de tuberculosi. Era a finals de novembre. Un mes després, cada cop més greu tot i haver fet repòs, li fan una anàlisi de sang. El metge, en veure els resultats i procurant que el malalt no el senti, diu a Amàlia Tineo: «Aquest noi ja és mort». Efectivament, ja no hi havia res a fer. El 2 de gener, el jove poeta és traslladat de la Residència d'Estudiants fins al sanatori del Brull, al Montseny, on mor la tarda del 5 de gener de 1938. La llista amb els efectes personals de Rosselló que va fer el sanatori per a l'acta de defunció consta només de coses petites i quotidianes: un raspall de dents, una ploma, un mirall, un rellotge, tres flassades, dues pastilles de sabó,

vint-i-cinc mocadors, una armilla, una corbata, un pot de mel... La vulgaritat de la llista és estremidora: senyal que, si bé havia mort un gran poeta, sobretot havia mort, tot sol, un noi molt jove. No tenia ni vint-i-cinc anys.

Rosselló va ser enterrat al cementiri del Brull. Les seves restes hi van romandre fins el 1958, quan van ser traslladades a un nínxol del cementiri d'Arenys, propietat de la família d'Espriu. Després de la mort del dictador Franco, l'any 1978 les restes van ser dutes a Mallorca, on van ser enterrades a la part nova del cementiri de Palma. La tomba de Bartomeu Rosselló-Pòrcel és al costat de la del seu mestre, Gabriel Alomar, que el 1941 també va morir —exiliat— lluny de Mallorca.

Les flames de l'àngel: la poesia de l'home

En vida, Rosselló-Pòrcel va publicar només dos llibres. Llibrets, en realitat: *Nou poemes* (1933) i *Quadern de sonets* (1934). Són dues obres menors, amb algunes troballes, amb bons poemes, fins i tot. Tot i que van tenir una recepció crítica més o menys positiva i abundant —inèdit i tot, Rosselló ja generava expectatives—, segurament haurien caigut en l'oblit si no fos perquè pocs mesos després de morir es va publicar el llibre en què havia estat treballant durant els últims anys. *Imitació del foc* va aparèixer el mateix 1938 a les Edicions de la Residència d'Estudiants amb pròlegs de Gabriel Alomar, de Carles Riba i d'Antoni M. Sbert. El tiratge va ser de només alguns centenars d'exemplars, i el context, col·lectivament tràgic, va impedir-ne una recepció normal. Però aquella primera edició va ser suficient per assegurar l'existència —i per tant la perdurabilitat— de l'obra. Els que en seguien de prop el procés de confecció explicaren que Rosselló havia pogut treballar i enllestir el llibre fins a l'últim detall. Tot i la seva aparició pòstuma, el que llegim és el que volia que llegíssim.

No va ser fins als anys 40, però, que el mite de Rosselló es va forjar. Palau i Fabre va reivindicar-lo el 1944 a les pàgines de la revista clandestina *Poesia*. El 1949, edicions R.O.D.A va publicar-ne l'*Obra poètica*, amb un pròleg de Salvador Espriu, un complet estudi introductori de Miquel Dolç, il·lustracions de Pere Quetglas *Xam* i un retrat del poeta fet pel seu amic Ramon Nadal. Des d'aleshores, Rosselló-Pòrcel seria llegit amb fervor per successives generacions de nous poetes. La decisiva generació mallorquina dels 50, per exemple, encapçalada per Josep Maria Llompart, Blai Bonet i Jaume Vidal Alcover, va brandar-lo com un emblema modernitzador davant l'estantissa i aleshores encara hegemònica Escola Mallorquina.

Rosselló havia estat el primer poeta modern de la poesia mallorquina i era lògic que fos usat com una eina de modernització poètica i intel·lectual per part dels més joves. És significatiu, en aquest sentit, que durant la primera postguerra, i almenys fins als anys 50, la poesia de Rosselló fos llegida amb prevencions pels cappers de la poesia illenca més tradicional —Miquel Ferrà, Miquel Forteza—; a Catalunya, en canvi, on el panorama literari i cultural era més obert i avançat, va tenir des de molt aviat avaladors i paladins de diverses generacions, també de les més veteranes.

Sobre el procés que va portar a la mitificació de Rosselló-Pòrcel, cal dir que hi jugaren diversos factors: la tragèdia subratllada de la mort prematura; la sensació que allà hi havia una genialitat que havia estat tallada en sec; i, també, la idea, estimulada en part per un context omínos, que Rosselló representava tot un món de potències positives, d'esperances i d'energies fecundes que haurien pogut concretar-se i que per culpa de la guerra i de la dictadura no tan sols no havien arribat a ser sinó que ja mai no serien. El procés de mitificació de Rosselló, una mica semblant al de Lorca, tot i que el cas del poeta granadí és encara més extrem perquè no va morir de mort natural sinó que va ser assassinat pels falangistes, no va ser només el resultat de dinàmiques

literàries i culturals, sinó també historicopolítiques. Recordem que Pal·lau i Fabre atribuïa a *Imitació del foc*, en la Barcelona vençuda i sotmesa al castellanisme franquista dels anys 40, una dimensió alliberadora, reforçadora de la llengua i la identitat catalanes.

La diferent naturalesa dels tres llibres de Rosselló ja resulta perceptible des dels títols. Mentre que els dos primers són purament descriptius, asèptics, impersonals i tecnicistes —*Nou poemes* i *Quadern de sonets*—, el tercer és poderosament expressiu: *Imitació del foc* és un sintagma carregat de capacitat evocadora, d'invenió imaginística, d'audàcia lírica. Fins i tot es pot dir que és, en si mateix, una proposta estètica i existencial, un cop de puny programàtic —creatiu, intel·lectual— sobre la taula. Hi ha contenció i timidesa en la neutralitat descriptiva i la impersonalitat tècnica dels dos primers títols. El del tercer llibre, en canvi, és un clam de singularitat, un desbordament metafòric, i denota, per part del poeta, una seguretat total en qui és i què fa.

El professor, investigador de la literatura i escriptor Joan Mas i Vives és un dels homes que més i millor han estudiat la poesia de Rosselló. Al llibre *Domini fosc*, ofereix alguns apunts útils per emmarcar globalment la seva poesia. Mas desmenteix, per exemple, la singularitat uníquíssima de Rosselló, i estableix coincidències entre la seva poètica i les de coetanis seus com Joan Vinyoli, Marià Villangómez i Màrius Torres. També remarca que «mai no mostrà cap mena de bel·ligerància explícita envers l'Escola Mallorquina», la qual cosa explicaria algunes empremtes escolamallorquinistes encara detectables en els seus dos primers llibres publicats. Sobre el model de llengua, Mas diu que Rosselló l'aprengué del model de llengua de Riba, i que no fa «concessions dialectals, més enllà del lèxic». Igual que altres estudiosos —Pere Rosselló Bover, Josep M. Balaguer, Antoni Nadal, Roberto Mosquera...—, Mas assenyala els següents poetes com les principals influències de Rosselló: Riba, Valéry, Rilke, Apollinaire, la Generació castellana del 27 —sobretot Guillén, Lorca i Alberti—, el Barroc castellà, la *Commedia* de Dante, Carner...

Un altre aspecte destacable de les investigacions de Mas és quan assenyala que, durant el creuer per la Mediterrània, Rosselló va descobrir «la importància que té en la tradició occidental la cultura clàssica, basada en la mesura, la perfecció formal i l'equilibri. La contraposa a l'esperit bàrbar, intuïtiu i abrandat, propi de l'avantguarda», diu Mas. «Són els dos extrems en què es mou la seva obra poètica, sovint precisa i rigorosa, però propensa també a exhibir una gran dosi d'individualitat i d'experimentació.» Combinar de manera natural extrems aparentment irreconciliables —extrems estètics, conceptuals, fins i tot morals— és una de les característiques més definidores de la modernitat, i de la postmodernitat, culturals i literàries. Rosselló era un modern sense fissures.

Abans de continuar, em corregiré —o em matisaré dràsticament, si més no— a mi mateix. He dit que *Nou poemes* i *Quadern de sonets* eren llibres menors, que haurien caigut en l'oblit si no fos pel seu germà gran i genial, *Imitació del foc*. Bé, sí i no: són llibres molt prims, amb pocs poemes i a més molt breus, d'una ambició i una envergadura limitades. Ara bé: ja toquen alguns temes centrals en la poesia de Rosselló —la relació entre poeta, realitat i llenguatge—, ja mostren un domini de l'idioma encomiable, ja tenen aquí i allà imatges d'una plasticitat fulgurant i una penetració de sentit fondíssima, ja llueixen una netedat expressiva excitant i una consciència de la tradició i del present lucidíssima.

Virtuós i versàtil, Rosselló comença a jugar-hi amb la diversitat formal, de tons, de veu. De vegades és més sensorial i de vegades més conceptual, de vegades flirteja amb la pura materialitat i de vegades és d'un preciosisme cerebral propi d'un orfebre maniàtic. Sigui com sigui, a la fi sempre ho fa cristallitzar tot en un llenguatge precís, elegant, ric en recursos —metàfores, sinestèsies, al·literations—, en què no sobra res, en què tot està al lloc que li pertoca.

Temptatives i fulgors: *Nou poemes*

La primera composició de *Nou poemes*, escrita amb divuit anys, és un petit prodigi, i els seus versos d'obertura —«Poques paraules surten / de les boques en calma»— funcionen com un elogi subtil i premonitori —i admonitori— de la loquacitat i el frenesí. De la boca —de la ploma— de Rosselló, en sortiran moltes paraules perquè no és —orgullosament!— una boca calmada. Les imatges són potents, la musicalitat és gràcil i seductora.

Al poema «Cursa», hi treballa una imatge senzilla —un llop que fuig— amb el dinamisme de les avantguardes. Quan diu «el llop, visió multiplicada / de cames, coet negre, rastre, punt», és impossible no pensar en les escultures d'Umberto Boccioni o en la pintura de la dama i el gosset de Giacomo Balla, futuristes italians. Reprodueix el ritme de l'escena que descriu i el ritme no només fa sentit, sinó que mou narrativament el punt de vista. En una mostra prou evident de la inseguretat juvenil d'aquell Rosselló primerenc, el tercer poema del llibre és una passa enrere respecte del segon: és un sonet poblat per imatges antiquades. Ni tan sols falten els ressons més obvis de l'Escola Mallorquina: «Tot és com un alenar florit».

Al quart poema del llibre treu el cap per primera vegada la paradigmàtica passió pel foc de Rosselló, però aquí, a diferència del que succeirà en els poemes d'*Imitació del foc*, és una presència en negatiu —«constant error en cendres sense foc»—, com si el poeta encara no hi tingués una relació directa, vigorosa, enèrgica, exultant, dramàtica, substanciosa, com sí que la hi tindrà després.

El poema v és el millor de tot el llibre, i no és casual que Rosselló el triés per dedicar-lo a Carles Riba. És un poema que, més enllà d'interpretar-se com un cant al coneixement com a eina per construir-se el caràcter i forjar-se un futur, capta a la perfecció l'etapa en què l'adolescent insegur passa a ser un jove coratjós i conscient que aspira un

dia a ser un home singular, fort, convençut de qui és i què fa. «Quan arribarà aquell moment / de totes les seguretats?», es pregunten els dos primers versos. I acaba amb aquest apunt de resposta: «El que ha arribat sia'ns company / de les jornades insegures». És a dir: encara no ho tinc tot, encara no ho sé tot, encara no tinc una plena confiança en el que soc i el que vull, però el que tinc, el que sé, la confiança que ja tinc, em serveixen, em són útils, m'ajuden. Segons com, tot això valdria per descriure la naturalesa —l'entitat, la qualitat— d'aquest primer llibre: el talent i la visió lírica del poeta no s'hi despleguen en plenitud, però van en camí de fer-ho, emprenen el camí cap a fer-ho.

També l'altre gran personatge/figura/motiu de la poesia de Rosselló-Pòrcel, l'àngel, surt en aquest llibre de debut, tot i que aquí el paper dels àngels no és tan visionari com ho serà posteriorment, ni tan clarivident des d'un punt de vista simbòlic: no és un intermediari entre la realitat i la plenitud vital i intel·lectual, per tant no és tampoc una representació de la poesia. Més aviat serveix al poeta per crear una escenografia i un discurs sobre la vocació poètica que és sublim, però també un punt autoirònic o festiu (poema VIII).

En un altre ordre de coses, cal dir que els versos finals de la setena composició del llibre —«Entre udols de sang i pols, / esdevingué l'aventura»— en certa manera funcionen com un resum de l'aventura poètica que ha emprès Rosselló.

La gimnàstica del geni precoç: *Quadern de sonets*

Integrat per onze poemes, *Quadern de sonets* havia de titular-se, inicialment, *Odes i sonets*, un títol estrictament estròfic que encara posa més en evidència la impersonalitat cerebral i tecnicista amb què el poeta va optar per presentar el llibre. La referència als sonets, a més, és equívoca: el llibre té poemes que no són sonets i alguns dels sonets no

són formalment ortodoxos. Un aspecte destacable són les referències no explícites, però prou evidents, a poetes com Valéry («Sonet marí» remet al «Cementiri marí») o Yeats (en el poema «Leda», Rosselló aborda el mite grec segons el qual Zeus, convertit en cigne, va violar la bella Leda, el qual feia poc que el gran poeta irlandès havia treballat amb mirada i manera modernes).

Més formalment clàssic i uniforme que *Nou poemes*, Rosselló continua en aquest segon llibre un tempteig poètic que sempre es pren molt seriosament el treball de llengua i que no para mai de reflexionar sobre la naturalesa i les possibilitats del llenguatge. Així, em sembla interessant indicar que el primer poema del llibre, titulat «Espatlla», pot llegir-se alhora com un exercici d'estil amb un toc eròtic i com una filigrana intel·lectual en què el poeta parla de la poesia i de les seves ambicions i impotències: «Quin mot és el mot més impur / per empresonar-lo en el vers?». Més enllà de descriure una espatlla incitant, ens parla de desig, de desig frustrat i cobejança irrealitzada, però no són només un desig i una cobejança sensuals, sinó també literaris i intel·lectuals: la impossibilitat de posseir amb alguna cosa més que la mirada és, també, la impossibilitat de dir amb alguna cosa més que simples paraules.

El caràcter de provatura —de qualitat i autoexigent, però provatura al cap i a la fi— que té tot el llibre queda palès en el segon poema del volum, «Ocell en corba». De nou fa pensar més aviat en un exercici d'estil que en una proposta verbal que conté una substància conceptual que requereix ser desxifrada, però la impressió que té el lector no és tant que el jove poeta que aleshores era Rosselló vulgui demostrar res a ningú, sinó més aviat que està descobrint els seus talents, les possibilitats i els límits del llenguatge, la gràcia exuberant del virtuosisme: que s'està descobrint a ell mateix, en definitiva, treballant el llenguatge poètic, fent-se un llenguatge poètic.

Un altre exercici d'estil, en aquest cas amb voluntat d'homenatge «a un amic de bella conversa», és el tercer poema del llibre, un sonet

que el poeta mateix titlla de «fàcil». És un poema elogi, amarat d'una comicitat subtil i còmplice. Sigui com sigui, Rosselló torna de nou, aquí, a la qüestió de les paraules i del pensament: parlar, escriure, dir és deslligar «la paraula esclava». Tanmateix, alliberar el llenguatge no garanteix res, ni una expressivitat penetrant i perdurable ni una saviesa transcendent i total.

Al poema «Brollador», un encant verbal de gracilitat lluminosa força deutor de Guillén, s'hi pot apreciar el virtuosisme de Rosselló per generar imatges: «calitja de porcellana». També interessant, «Inici de campana» és més narratiu, però és una narrativitat borrosa, estàtica. Melancòlic i penombrós, el poeta que escriu *Quadern de sonets* encara no fa gala ni del devesall d'energia lírica, ni de l'afany explorador, ni de la impertinència formal, que farà esclatar a *Imitació del foc*. Ja dona mostres, però, del que vindrà. Per exemple, al ja esmentat «Sonet marí». Escrit entre Malta i Alexandria durant el creuer pel Mediterrani, i dedicat al seu amic Espriu, és un poema aparentment impressionista —una descripció del mar— que, tanmateix, reprèn el tema de les realitats més autèntiques, de les veritats més fondes: «El mar nua les boires dubtoses de confins / llunyans amb un incògnit suau que mai no acaba, / imprecís, inexacte d'un altre més endins». Les últimes dues estrofes funcionen com una imprecació al poeta perquè faci la seva tasca, que no és altra que expressar un coneixement més autèntic, una realitat més plena i complexa, això és, dir «d'amargor davant els sols vibrants» i afirmar «la brega i la lluita constants / en el convit de calma i de dolça peresa, / de batre d'ales d'àngel i d'encís en els cants».

Els dos poemes que tanquen *Quadern de sonets* són alguns dels més laboriosos i raonats del volum. El que comença amb el vers «Gelós de les paraules i els afany» sembla que expressi la frustració de la creativitat no reeixida, de l'ideal poètic no acomplert, però a la vegada funciona com un crit d'angoixa existencial. Naturalment, el desfici creatiu i el desfici vital no són incompatibles. Al contrari: són les dues cares de la

mateixa moneda. La impossibilitat de trobar un llenguatge poètic ple i infal·liblement expressiu causa un sentiment d'inconsolabilitat similar al que causen la tristesa, la soledat i la inevitabilitat de la mort. Finalment, el ja referit «Leda» permet constatar l'aproximació culturalment hiperconscient —escenogràfica, si es vol— que el joveníssim Rosselló feia tant a la poesia com a l'experiència humana.

L'incendi que il·lumina i eleva: *Imitació del foc*

La poesia de Rosselló, i això es nota particularment en la seva obra mestra, *Imitació del foc*, és heterogènia en tots els sentits. No és només que sigui el resultat d'una hibridació extraordinària de tradicions literàries i postulats estètics —poesia pura, neopopularisme, conceptisme neobarroc, avantguardes, simbolisme, postsimbolisme...—, sinó també que sap ser, tot alhora, exaltada i calculadora, preciosista i salvatge, vital i cerebral, límpida i plena de clarobscur, sensorial i metafísica, íntima i objectiva. És l'expressió d'un jo plenament modern, conscient que la identitat individual és múltiple i canviant, per tant també contradictòria. L'ànsia de coherència formal i d'univocitat de sentit, l'afany per dir o revelar una realitat única i monolítica, no són més que trampes i mentides. Només en el polimorfisme, en l'assumpció de realitats simultànies, en les formes de dir i de ser infinitament diverses i fins i tot paradoxals, pot haver-hi vida i veritat i poesia.

Tal com va explicar Palau i Fabre, el títol del llibre pot remetre als títols d'altres obres artístiques molt conegudes als anys 30 del segle passat. Dos casos serien *L'ocell de foc*, el ballet d'Igor Stravinsky, i *La columna de foc*, el llibre de poesia de Gabriel Alomar. Tanmateix, tant per l'ús simbòlic que li atorga com per la funció significativa amb què el fa servir, el referent més important del foc rossellonà és Heràclit, el misteriós filòsof presocràtic.

Ho explica bé Josep Maria Balaguer, un dels estudiosos que més a fons ha llegit l'obra mestra de Rosselló, quan recorda que «Heràclit veu en l'esdevenir, en el constant canvi, el tret essencial del món, i ho expressa a través de la imatge del riu que passa sense mai aturar-se i en el qual mai no podem banyar-nos dues vegades. Però aquesta imatge del riu amaga una altra qüestió que és la fonamental», remata Balaguer, «la de la unitat en la diversitat».

Aquesta unitat en la diversitat és un dels trets clau d'*Imitació del foc*. Mitjançant un joc de tensions i distensions harmonitzades, d'una dinàmica d'antagonismes i reconciliacions, Rosselló-Pòrcel crea una veu polimòrfica —o populosa— però personal. És una veu que, alhora que expressa i representa l'existència i la condició humana, amb la seva fastuosa i agressiva diversitat, està alçada pel desig de transcendir-les, d'entendre-les amb total lucidesa, de recrear-les amb rotunda i personalíssima perfecció, mitjançant el llenguatge i el coneixement únic i intransferible que només dona la poesia.

Recorro de nou a Balaguer, que ara es refereix a la importància estructural de la poètica postsimbolista en la concepció de la poesia de Rosselló, entre altres raons perquè li va fer veure «la paradoxa que representa la doble demanda d'originalitat i comprensibilitat o, si es vol, d'objectivació del llenguatge artístic». Aquesta consciència és «un dels aspectes que dona unitat i sentit al llibre: ser expressió d'una poètica que es manifesta en una diversitat estilística i de models». En resum: l'objectiu de Rosselló quan escriu *Imitació del foc* és ser personal —però no hermètic fins al punt de la impenetrabilitat— i ser singular —però no a través d'una coherència i una essencialització empobridores.

La poesia de Rosselló pot llegir-se, en part, com un entramat d'oposicions —llum i fosca, vida i mort, realitat i llenguatge, ordre i desordre, món exterior i realitat íntima— a través de les quals el poeta és i diu, no amb la voluntat de pacificar-les, sinó de fer-hi sentit de l'única manera que sap i pot: el poema. A «El captiu», un dels poemes més importants

BIBLIOGRAFIA

- ABRAHAM, Xavier i Pere Rosselló Bover (1999). *Bartomeu Rosselló-Pòrcel: a la llum*. Palma de Mallorca: Ajuntament de Palma.
- CASACUBERTA, Margarida i Natàlia Juan (eds.) (2016). *Joan Vinyoli i la poètica postsimbolista*. Barcelona: L'Avenç.
- DOLÇ, Miquel (1994). *Estudis de crítica literària: de Ramon Llull a Bartomeu Rosselló-Pòrcel*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- LLOMPART, Josep M. (1982). *Retòrica i poètica*. Pama: Editorial Moll.
- MAS I VIVES, Joan (2003). *Domini fosc (Assaigs sobre poesia)*. Palma de Mallorca: Universitat de les Illes Balears; Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- MOSQUERA, Roberto (2008). *L'àngel adolescent. Vida i poesia de Bartomeu Rosselló-Pòrcel*. Palma de Mallorca: Universitat de les Illes Balears; Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- PALAU I FABRE, Josep (2005). *Obra literària completa, II: assaigs, articles i memòries*. Barcelona: Galàxia Gutenberg.
- PONS I PONS, Damià (2002). *Entre l'afirmació individualista i la desfeta col·lectiva (Escriptors i idees a la Mallorca del primer terç del segle XX)*. Palma de Mallorca: Universitat de les Illes Balears; Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

- ROMEU I FIGUERAS, Josep [et al.] (2000). *Bartomeu Rosselló-Pòrcel i Blai Bonet*. Palma de Mallorca: Universitat de les Illes Balears; Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- ROSSELLÓ BOVER, Pere (2014). *Aspectes de Bartomeu Rosselló-Pòrcel*. Palma de Mallorca: Universitat de les Illes Balears; Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- ROSSELLÓ-PÒRCEL, Bartomeu (1938). *Imitació del foc*. Barcelona: Edicions de la Residència d'Estudiants.
- ROSSELLÓ-PÒRCEL, Bartomeu (1949). *Obra poètica*. Palma de Mallorca: Edic. R.O.D.A.
- ROSSELLÓ-PÒRCEL, Bartomeu (1975). *Obra poètica*. A cura de Salvador Espriu. Palma de Mallorca: Moll.
- ROSSELLÓ-PÒRCEL, Bartomeu (1991). *Imitació del foc*. Edició i estudi a cura de Josep M. Balaguer. Barcelona: Edicions 62.

NOTA EDITORIAL

Per a la present edició de *Poesia completa* de Bartomeu Rosselló-Pòrcel hem pres com a referència l'edició de l'Editorial Moll de 1975 (mantenint-ne els sis «Poemes no recollits en llibre» que no es trobaven a l'edició de 1949).

Per al llibre *Imitació del foc* s'ha tingut present, també, l'edició de Josep M. Balaguer de 1991.

Al final del volum, ens ha semblat interessant d'incloure-hi els pròlegs d'Antoni M. Sbert, Gabriel Alomar i Carles Riba a l'edició de 1938 d'*Imitació del foc*, així com els pròlegs de Salvador Espriu a les edicions de 1949 i 1975.

En tots els casos hem regularitzat l'ortografia d'acord amb els criteris de l'IEC.

Això inclou l'ús dels diacrítics, excepte algun cas en què l'hem afegit per facilitar la lectura (*só* = *soc*).

Hem mantingut l'ús de majúscules i minúscules, així com la puntuació, en els poemes de Rosselló-Pòrcel segons l'edició de referència, i també les variants lèxiques no normatives dels pròlegs (per exemple: *conseguir*, *tarja*). Hem esmenat les errades tipogràfiques evidents.

BARTOMEU
ROSSELLÓ-PÒRCEL
POESIA

NOU POEMES

I

Poques paraules surten
de les boques en calma.
Els arbres del parc, sembla
4 que es perdin en llunyana
visió de vell gravat,
tota plena de màgica
dolçor que fa pensar
8 en velles enyorances.
Quan s'acosti la fosca,
les bruixes i les branques
s'aferraran com serps
12 en lluita de fantasmes.
Tancarem la finestra
i voltarem la flama.
El foc allargarà
16 ombres esvalotades.

1931.

II
CURSA

Una imatge del llop i la muntanya
i el vent que corre i xiula ràpid: serp.
I un riure groc entre dos núvols blancs
4 que juguen a encalçar-se dins el cel.

El caminó estret vora l'abisme
i l'estridència eterna dels lladrucs
darrere el llop, visió multiplicada
8 de cames, coet negre, rastre, punt.

La lluna calba i neta veu les ires
dels cans perduts entre ombres, i la nit
—deessa de la cursa— amaga, dolça,
12 febroses tremolors de perseguit.

III
SONET

Quan ella dorm el gaudi somnolent
del vell jardí vibrant de flors i nit,
passant per la finestra soc el vent,
4 i tot és com un alenar florit.

Quan ella dorm i sense fer-hi esment
tomba a les grans fondàries de l'oblit,
l'abella só que clava la roent
8 agulla —fúria i foc— en el seu pit.

La que era estampa, encís i galanor
i moviment ambigu, és plor i crit.
I jo, causa del dol, de la dolçor

12 en faig lasses delícies de pecat,
i Amor, que veu, ulls closos, el combat,
s'adorm amb un somriure embadalit.

IV

*És l'hora en què els malalts
creixen en llur dolor.*

AUSIÀS MARCH

Era un gran emmirallament
de suavitats agudes.
Allà on se sospitava la potència
4 era tot desmai, ritme.

Constant error en cendres sense foc,
i llums —...carrers boirosos...—.
Els peus, plens d'aigua.
8 El caminar, desig
d'un lluminós obscur.

El bàlsam resplendent en voluptats
i la grisor de l'hora.
12 La blancor de malalt i el caminar
d'aquelles ombres trèmules.
L'alba floreix!

L'alba floreix!

Oh llum!

Planura de distàncies!
16 Imatges, no passeu. Veniu a mi.
Besau-me.
La fam i la misèria no són res,
i el buit és realitat.

20 Ja vos he escoltat prou!

Fugiu!

Fugiu!

Aquesta és la clau vostra.

Ja sé que comprareu el que jo vull:

mirall de la mirada.

24 Ja sé que no el tindrè.

(Per la finestra

entrava la foscó de les campanes.)

A Carles Riba.

Quan arribarà aquell moment
de totes les seguretats?
La boca sabrà que no ment
4 velles mentides dels passats.

El peu, en tots els nous camins,
i el rostre, en cant a la ventada.
Els colors més purs i divins
8 s'ofrenaran a la mirada.

Hora d'enveges i de plany,
ullada en les ombres obscures.
El que ha arribat sia'ns company
12 de les jornades insegures.

VI

Domini del moment.
Superació d'angoixes.
Seny de minuts. Traspàs
4 de claredats subtils.

Plena vibració.
Seguretat del veure.
Gosadia d'instant.
8 Ceptre de decisions.

Presència en ritme. Cos
de paraules precises.
Lluminària en flagell
12 damunt ombres passades.

Horitzontal de vents
en la carrera immensa.

Fletxes —camí del cel—
16 fan exèrcit de puntes.

VII

Ombres, detureu el pas
davant la vella rondalla.

El paisatge era senzill
4 de ductilitats extremes.
Jo era el pelegrí sorprès
repetint-se les excuses.
L'horitzó era fatigat
8 d'unes veus massa llunyanes.
Un primer terme de llums
feia plorar el capvespre.
Indicis de veritat.
12 Sageta en tots els presagis.

Entre udols de sang i pols,
esdevingué l'aventura.

VIII

*A Ignasi Agustí, quan va
publicar El Veler.*

Les foscors, violentament, s'illuminaren,
i uns àngels arregleraren la multitud.
Els miralls simulaven aigua reposadíssima.
4 Déu declarà que l'escenari era magnífic.

Aleshores, amb tota la teatralitat del moment,
entre les grans corrues en silenci perfecte,
aparegué el poeta amb una rosa a la mà,
8 recollint tots els somriures.

IX
PLUJA EN EL JARDÍ DE L'ATENEU

Breus vermellors subtils en llamp.
Cercles menuts de verd i blanc.
Corbes gracioses de l'herbam,
4 ajupides en el quadrat.

Una pedra, al mig, posa argents
i ploms en lluita.
I, damunt tot,
vellut i negre de palmeres
8 mai no agitades per cap vent.

Barcelona, 1933.

QUADERN DE SONEIS

PRÒLEGS
A L'EDICIÓ DE 1938
D'IMITACIÓ DEL FOC

ANTONI M. SBERT
GABRIEL ALOMAR
CARLES RIBA

ROSSELLÓ-PÒRCEL

Un dia de desembre del 1929, Gabriel Alomar va presentar-me, com a deixeble dilecte, Bartomeu Rosselló-Pòrcel. La premsa local havia publicat alguns treballs d'en Rosselló, fruita primerenca del seu esperit ple d'afans i d'ambicions literàries i torturat per la lluita interior. La seva primera formació, en els gregaris horitzons d'un col·legi de frares, s'havia enfrontat amb l'escola del mestre Alomar, que obria, des de la Càtedra de Literatura de l'Institut de Palma, el camí de les humanitats.

El nostre primer contacte esdevenia en unes hores difícils de lluita contra la dictadura militar, anticipació tímida i pintoresca dels dies farcits de dolor que ara vivim. Bartomeu Rosselló-Pòrcel no podia restar indiferent a aquesta lluita secular, que dividia les dues Espanyes: la liberal, ciutadana i universal, i la inquisitorial, rural i reclosa en les muralles arqueològiques del feudalisme de les castes.

Poc després, substituïda la dictadura del general Primo de Rivera pel govern del general Berenguer, en Rosselló arribava a Barcelona amb una beca de la Diputació de les Illes, per seguir els estudis de la Facultat de Filosofia i Lletres, i, ingressant a la FUE de Catalunya, s'incorporava de ple al nostre moviment universitari. L'Associació Professional d'Estudiants de la seva facultat va designar-lo membre de la delegació

catalana en el Congrés Extraordinari de la Unió Federal d'Estudiants Hispànics, reunit a Madrid el novembre del 1931.

Va ésser un dels primers residents de la nostra Casa. Un resident actiu i l'ànima de la nostra biblioteca, que guarda les empremtes del seu catalanisme, poliglota i europeu, i de la seva bibliofília. En Rosselló estimava el cos i l'ànima dels llibres; els manejava amb miraments sensuals; els obria i fullejava com si cada full fos un mirall i volia el plaer de vestir-los amb pells i teles riques, com si pensés a vestir i enjoiar la seva amant.

En l'esperit d'en Rosselló convivia el regust romàntic del segle XIX i la sinceritat valenta i renovadora de les escoles del nostre temps. Era home de la ciutat, defugia el sol i amava la nit i els racons íntims. El seu esport era conversar i n'era mestre. Parlava i escrivia amb ironies i paradoxes i esbravava la seva sinceritat, riallera i sorollosa, molt segle XX, entre plecs de tristesa, sovint il·luminada pel foc d'una indignació fulminant.

Sortosament, per a ésser un intel·lectual pur, tenia massa cor i posava en les idees i en les coses massa passió. Amb les lletres, compartien la seva vocació les disciplines de l'ensenyament. Tot just acabada la llicenciatura, va voler conèixer la vida universitària i literària de Madrid. I el contacte amb Madrid, com esdevé als catalans d'una sòlida formació intel·lectual i especialment als poetes, feu afermar encara més la seva catalanitat. De Madrid va portar-nos l'experiència de l'Escola Plurilingüe, assaig força interessant, dirigit pel professor Castillejo, on era fàcil distingir encara les característiques de la «Institución Libre de la Enseñanza», enmig dels més nous atreviments de la pedagogia.

La guerra va ajornar la realització d'un projecte en el qual havíem de col·laborar novament. Ens proposàvem, en el nostre Institut d'Acció Social Universitària i Escolar de Catalunya, sota el patronatge del Departament de Cultura de la Generalitat, crear una residència-escola dedicada al segon ensenyament, amb internat obligatori i una dotació

del fons de beques que ens permetés sostenir-hi una majoria d'alumnes fills de famílies de modesta situació econòmica. Amb aquest ambició projecte, volíem portar a la universitat una autèntica selecció d'estudiants integralment preparats, és a dir «formats» —no sols instruïts, ans també educats.

L'Institut d'Acció Social Universitària i Escolar de Catalunya deu a Bartomeu Rosselló-Pòrcel la seva col·laboració, intel·ligent i apassionada, a l'Oficina d'Informació Internacional, de la qual va ésser el primer secretari; li deu també la direcció d'aquestes Edicions de la Residència d'Estudiants, que ell va iniciar.

Bartomeu Rosselló-Pòrcel, ànima forta en un cos feble, no va poder resistir el règim de vida que la guerra imposa i la mort el va prendre mesos després de la seva incorporació a l'exèrcit.

La nostra Residència d'Estudiants, tota plena dels seus records, ofereix a la seva memòria, des d'aquestes edicions que ell dirigia, la *Imitació del foc*, darrera creació del poeta, català de Mallorca, que reposa ara en un racó de la muntanya, vora l'esglesieta del Brull perfumat per les pinedes i els boscatges del Montseny.

Entre el mosaic del seu geni, en aquesta *Imitació del foc* hi ha l'ombra d'un trist pressentiment...

ANTONI M. SBERT

B. ROSSELLÓ-PÒRCEL

Entre els meus records de professor, la coneixença de Bartomeu Rosselló roman com la del més apte dels meus deixebles. Des del primer moment, vaig comprendre que aquell adolescent de mirada penetrant era un elegit per a les més altes funcions espirituals. Sense voler, des d'aleshores, en les meves explicacions de càtedra hi havia instants de diàleg personal amb aquell alumne que m'escoltava amatent. Per a ell, les meves paraules no eren sols un material d'assimilació, sinó la base d'un criteri personal lliure d'influències. Amb ell, vaig aconseguir ésser un llibertador de l'esperit i capacitar-lo per a les més fecundes iniciatives.

Després, he seguit aquell temperament juvenívol fins a la seva plena formació. La gran cultura de Rosselló no va fer-ne un deixeble aplicat, sinó un esperit crític, un talent destinat a una incalculable força de creació. En aquestes paraules meves hi ha precisament les dues parts de la producció del jove desaparegut. D'una part, els diferents articles on exposava la seva visió sobre tants aspectes literaris i, principalment, l'assaig sobre Quevedo, on amb tanta perspicàcia exposava la difícil qüestió del conceptisme espanyol i la seva relació amb el culteranisme. D'altra part, com hem de definir l'obra poètica personal de Rosselló? Crec que no es tractava encara d'una producció lírica arribada al seu

terme, en el sentit que li mancava emancipar-se de l'origen intel·lectual per a ésser emanació pura del sentiment. Rosselló era encara massa intel·lectual per a venir a l'eclosió absoluta i lliure d'un espiritual. Treballava la forma i el contingut com una lluita del pensament amb l'expressió, més que com un eco de l'emoció restituïda a la primitiva virginitat. Però hi ha en aquesta obra, malaguanyada per la mort, una tal selecció que donarà a la memòria de l'autor un lloc personal en l'alta poesia de Catalunya i a l'anomenada Escola de Mallorca una nota inconfusible i genuïna.

La mort ha trencat les possibilitats d'aquest autor i d'aquesta obra, però les ha purificades. El nom de Rosselló resta unit a la legió dels poetes estimats pels déus, que moren joves: els Keats, els Rimbaud, els Péguy, els Folguera. La seva tomba, besada pels vents del Montseny, és ja una fita de l'esperit de Catalunya, enyorívol de Mallorca, per a la qual perviurà com un exemple. En l'absència de la mare, en les dolors de la separació cruel, Catalunya ha deixat sobre el seu front el bes de la seva predilecció i el segell d'una consagració per a l'eternitat.

GABRIEL ALOMAR

MEMÒRIA DE ROSSELLÓ-PÒRCEL

Si un dia Rosselló-Pòrcel, després d'una nova lectura de les meves *Estances*, es va creure en el «cas de consciència» d'escriure'm tot d'una, amb la seva mateixa sobtositat donant pudor al seu acte, el que hi havia d'elogi en les concises línies de la tarja pogué omplir-me d'una dolça confusió indefensa, certament; però la cosa removia molt més la meva pròpia consciència. No vull dir, seria estúpid i hipòcrita, que una endreça a mi com a mestre m'aclarís precisament deures envers aquell jove que, a vint anys de distància, s'apassionava a comprendre el disegni o el sentit o la tècnica, què sé jo, de les meves provatures poètiques. No, el que s'aclaria, era la nostra amistat mateixa: la primera escomesa, gairebé de trasantó, gairebé xoc, als claustres de la Universitat; i llavors, l'estar cara a cara més tens i més serè que jo hagi mai conegut. Ara que ell és inexorablement absent —si no és que l'absent soc jo— m'apareix en certa manera literalment fabulós que pogués haver-hi tant de repòs en un tracte que exigia de mi tot el que hi hagués en mi de força. Potser ell cercava de conèixer i exercir la seva pròpia força per la meva; però sens dubte jo per ell descobria en mi, sentia crear-se en mi, *valia* per a mi: la nostra relació entrava, per una tal correspondència i cooperació de creixences, en el gènere més noble de les amistats virils, aquelles en les quals els títols de mestre i de deixeble es distribueixen,

si de cas, segons una diferència externa d'edats o de graus acadèmics, però en rigor pertanyen tots dos alhora, transcendits, a cadascun dels dos amics.

Rosselló-Pòrcel i jo, en suma, érem amics, «perquè era ell i perquè era jo», com deia Montaigne; però més encara perquè ell fos ell i perquè jo fos jo. Profundament semblant, dins una mateixa llei de personalitat, era el seu tracte amb la poesia. No cercava d'evadir-se en el seu joc rigorós ni en l'indefinit encant de la seva música; ans per ella es coneixia i es realitzava més distint, més lliure, sobretot més fort, en la plena acumulació de la seva experiència vital. Un poema fet era la forma que ell havia volgut per a un instant singularment intens de la seva integració cap a ell mateix; però com s'esdevé amb tot autèntic gran poeta, la poesia era per l'obra d'ell més poesia, havia sortit de la seva indeterminació pura, entrat en el temps i en l'acompliment d'un fi humà. Sentint-se per ella, si no salvat, salvable, Rosselló-Pòrcel posava la poesia en el cim de la seva taula de preferències, i al seu torn aplicava a la salvació d'ella en la seva essència i en la seva contingència, diguem-ho així, tota la viva força de la seva puresa moral i de l'acuitat del seu judici: l'orgullosa duresa de la seva crítica, d'una banda, i d'altra la cura meticulosa amb què, en aquests temps sinistres, s'enginyava a preservar de possibles danys els seus poemes, prenen així un sentit profund.

Pocs homes he conegut, en efecte, amb una idea tan neta i tan vigilant del que aspiressin a fer i del que per això haguessin de renunciar; de l'ús, en suma, a fer de la pròpia força i de les forces apropiades. Dos breus reculls anteriors de versos portaven encara títols d'ordre tècnic: *Nou poemes*, *Quadern de sonets*. Aquest tercer, romàs llest i inèdit, s'encapçala amb un lema, que seria precipitat de qualificar de simbòlic: *Imitació del foc*. La riquesa de significat que enclou, i que en fa un dels títols de llibre de poesia més bells que jo sàpiga, revela ja per ella mateixa el pas decisiu al mestratge, que no és sinó plena consciència

del que es dona en canvi del que s'ha rebut i del que es vol encara més enèrgicament rebre. El foc no s'imita sinó cremant al seu torn: tota imitació que vingui d'una puixança autèntica, crea en essencial manera el seu model; per a dir-ho recordant la famosa frase mallarmeana, l'eternitza ajudant-lo a canviar-se en ell mateix. Si el mot «imitació» val aquí per voluntat d'art, el terme «foc» abraça la poesia, sí, però en la seva total referència al sentit de l'home i de la Terra. Per les seves operacions, per la imitació que la paraula fa de la flama, el nostre poeta es realitza, amb sang i esperit, elementalment. Tot així és ardent en els seus poemes: la fira lírica d'homes i dones, alhora espectacle per a un ésser superior i satisfacció anecdòtica de l'avidesa vital; i el sentiment del temps i de les seves innúmeres figures, clares o fosques, enmig de les quals s'és arbre arrelat i apassionat; i el tumult de les floracions més secretes de l'ànima, plena d'infàncies mortes i de joventuts renaixents. El concepte ho aferra, la imatge ho llança dins la universal interacció, gran món concentrat dins el petit món en moviment d'un home i d'una poesia. Tota intenció de joc és transcendida; potser no hi ha poeta nostre per a qui la forma més estrictament plasmada signifiqui menys una quietud. El causa el domini fosc de les seves forces quan s'alien amb les forces de l'ombra: «tempestat de flama». La seva «spettacolosa» tragèdia, podria dir-ho amb l'esborronadora frase de santa Caterina: és «real com una tempesta». L'excita així mateix com una tempesta. I amb «ardor temerari» es posa a l'imponderable aguait de la mort, com a l'aguait d'un mestre més dur o d'una poesia més vasta, segur de lluitar-hi i d'allunyar a través d'ella la nit. No és ja la major naixença de Maragall, sinó una més pura exaltació, armada sota banderes. Prodigios Rosselló-Pòrcel, mort a vint-i-quatre anys!

CARLES RIBA

PRÒLEGS A LES EDICIONS
DE 1949 I DE 1975
DE L'*OBRA POÈTICA*
SALVADOR ESPRIU

PROEMI (1949)

Avesat a sentir parlar d'idees, quan un hom podia fer veure que en tenia, no m'ha agradat mai gaire l'allusió, més o menys pudorosa, a sentiments. Rares vegades he consentit a referir-me als propis, perquè procuro de no molestar ningú amb el que no interessa. Semblaré a molts sovint garrulador, és ben possible, però m'esforço a deturar-me sempre a l'enutjós llindar de les confidències. Si els altres me n'amollen, escolto, aconsello inútilment (en demanar-m'ho), oblidat tot seguit. Al nostre monòton teatre, intento recitar només papers d'espectador.

Tanmateix, un compromís d'amistat m'obliga a escriure sobre la meva amb Rosselló, onze anys enllà de la seva mort, avui, en un temps que puc dir bo, tan sols perquè les hores que vindran seran per a mi infinitament pitjors. Veig al meu voltant prosperar l'eterna tendència a idealitzar el passat, i jo mateix soc víctima del conegut miratge, tot i recordar que la història de l'home ha estat arreu, quasi sense excepcions ni pauses, igualment dolenta. La mà del pitecoide moral que portem dintre ha trobat, però, en la meravellosa tècnica moderna, l'arma adequada a fer definitivament catastròfica la nostra estupidesa, i es pot anomenar a això, ben sospesat i sense escarafalls, «sortida». Mentrestant, quan em sento propici al llagrima elegíac, m'imagino que soc a la darrera frase de la meva representació: de seguida desitjo, almenys

fins ara, que trigui un poc a caure la cortina, car he ben llegit al Predicador que val més gos viu que lleó mort. No del tot immodest i amb certs vestigis de seny, aconsegueixo així, de tant en tant, consolar-me.

D'altra banda, no t'és permesa la revolta contra la fugacitat del joc, l'astuta alternança de resignació i angouxa no allarga la durada del sol al jardí. Mires, i és passat el luxe de la llum, acabà per a tu el missatge de les coses. Vas essent traït a poc a poc per la mort dels qui estimes, i cap pensament encadenat per la paraula no emplenarà la teva buidor, ja no acompanyarà la teva solitud. Boques de gàrgoles llancen damunt teu espurnes de felicitat i esperança, obscurs vestits de la comuna tristesa, i tu llepes amb nàusea algun escrúpol d'aquest salpàs. Ets tan avar de tu que Déu no et basta, i d'aquesta radical blasfèmia t'esdevé l'infern. El vident i el bàrbar t'interdiren els camins del savi antic, el problemàtic cànon de serenor que la teva modernitat enyora, i cremes sense passions, enmig de les ruïnes agermanades del fòrum i la catedral, del parlament i l'escola, en la flama imitada del teu cervell. Com introduiries la teva vida, tan malmesa, en l'atmosfera de la poesia? O com oposaries la teva posta a l'alba, sempre renovada, de la violència i del crim? Avances sense argument cap a la timba, interrogant la teva ànima emmudida sobre la magna qüestió de tu mateix. I quan al mirall no hi ha cap imatge del teu enigma, algú et pregunta qui va ser el teu amic, el teu semblant, aquest o aquell, l'estrany allunyat rere el ressò de tambors, endinsat en el vent nocturn, tot anul·lat en apagada pluja. I tu t'has d'esquitllar per l'ofici o per l'anècdota, àrid, temorós del mur, sentint al teu entorn les ferides del glaç.

Si ara és a mi a qui pregunten, i el tema és el record de Rosselló, quina resposta podria satisfer-me? Des de les qualitats del marbre, des d'un rostre de vençut rebel, no retornarà a cap orel·la una veu viva, no es redreçarà la carn contra l'oblit. Veig un home jove i nerviós, molt noble, bo i prou intelligent per semblar senzill. Les seves creences li oferiren suport a un natural entusiasme, i la seva generositat no va

haver d'enfredorir-se en normalíssimes decepcions. Va saber llegir i conversar; aquests difícils guanys d'una adulta cultura. Serví amb rigor una exigent vocació, es conservà fidel a un esperit i a una llengua i va ser, enmig de tot, afortunat.

Perquè va tenir els millors pares, l'afecte d'un germà, nombrosos amics, la guia i l'aplaudiment de mestres. Evità amb una mort prematura habituals destins de pregadeu o d'espantall. No li sobraren diners, però aquests no eren tampoc necessaris fins a la immundícia, aleshores, quan queia aigua a estones, sense recursos xamànics, i en el nostre lleure apreníem acadèmicament en algun remot Tàcit el llenguatge de sicofants i turiferaris, el retrat de Domicià. Va conèixer amb amor els límits de la seva illa i la seva ciutat, va somriure als seus somnis davant una mar perfecta i pagà amb uns quants versos autèntics la «vana agitació d'haver viscut».

SALVADOR ESPRIU
B., febrer 1949

ÍNDIX DE PRIMERS VERSOS

Això era i no era	78
Al fons del vell carrer	125
Amor, senyor de l'ampla monarquia	90
Aquest vaixell no vol partir jamai	127
Aquestes són les hores de sols velocíssims	118
 Balla damunt la terra	 93
Boira del dubte, flama en l'extingit	67
Breus vermellors subtils en llamp	56
 Clavell i gerani	 92
Conflicte del negre i el blanc	59
Crit de flama, clam de vent	89
 Des del balcó de la torre	 82
Domini del moment	53
 El cel prepara secrets	 95
El company me digué	126
El llit i l'esfera clouen	88

El vent juga amb el molí.....	77
Els clavells s'incendien	94
En nom de santa Maria	86
Endevino la llum i la tonada	101
Era un gran emmirallament	50
Esclaves del jorn passaven.....	83
Escolto la secreta	119
Estic cansat de tu, domini fosc	120
 Gelós de les paraules i els afanys	68
Guaitant per la finestra el sol d'estiu	123
Indecisa, rara, nova.....	85
Inici de campana	63
 Joia de les fulles altes	99
 L'aigua rissa un aire fi	69
L'àngel desinfla les galtes.....	62
L'estrofa es desmaia pàl·lida.....	128
L'ombra dels arbres sobre l'herba és teva	111
La nit és alta i s'abraça	84
La pastora crida	81
Les filles del silenci present i vigilant	117
Les foscors, violentament, s'illuminaren	55
Llum, juvenesa de l'aire	113
Lluny del record oprimies.....	64
 Només un arbre, a la vorera, porta.....	102
 Oh peresa de l'aire, com es bada	106
Oh, que metafísicament	61

Ombres, detureu el pas.....	54
Petits tambors toquen, toquen.....	80
Poques paraules surten	47
Quan arribarà aquell moment	52
Quan ella dorm el gaudi somnolent	49
Retorno a les festes llunyanes	103
Sadoll de blancs en llum, espatlla en força blava	65
Sorpresa asserenada i tèbia en el camí	66
Tria de la corba blana	60
Una imatge del llop i la muntanya	48
Una immòbil bellesa alaba	87
Una llunyana veu em crida	91
Verdegen encara aquells camps	107
Vestits de llum i somni	124

Aquesta edició de *Poesia completa*,
de Bartomeu Rosselló-Pòrcel, s'ha acabat d'imprimir
el mes d'abril de 2022.

S'ha compost amb tipus Adobe Garamond Pro
i s'ha imprès sobre paper certificat ecològic
Coral Book Ivory de 90 grams.

IMPRESINDIBLES
BIBLIOTECA DE CLÀSSICS CATALANS
VOLUMS PUBLICATS

1.

Joanot Martorell, *Tirant lo Blanc*, edició,
introducció i notes de Josep Pujol.

2.

Marian Vayreda, *La punyalada*,
a cura de Margarida Casacuberta.

3.

Bartomeu Rosselló-Pòrcel, *Poesia completa*,
introducció de Pere Antoni Pons.

